

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Обліково-економічний факультет
(повна назва факультету)

Кафедра економічного аналізу
(повна назва кафедри)

Допущено до захисту

Завідувач кафедри _____
(підпис)

к.е.н., доцент Волкова Н.А.
(прізвище та ініціали)

“ ____ ” _____ 20__ року

Дипломна робота

магістра
(освітньо-кваліфікаційний рівень)

з теми: Обліково-аналітичні аспекти управління власним капіталом
(на прикладі ПАТ «Одесагаз»)

Виконала: студентка VI курсу, групи 1
спеціальності 8.03050901 «Облік і аудит»
(шифр і назва спеціальності)

Корнілова Т.В.
(прізвище та ініціали)

Керівник к.е.н., доцент Волкова Н.А.
(прізвище та ініціали)

Рецензент головний бухгалтер Бондаренко Р.Є.
(прізвище та ініціали)

ОДЕСА - 2017 року

АНОТАЦІЯ

Корнілової Тетяни Володимирівни
(прізвище, ініціали студента)

Обліково-аналітичні аспекти управління власним капіталом
(на прикладі ПАТ «Одесагаз»)
(назва дипломної роботи)

дипломна робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня
магістра за магістерською програмою
«Аналіз в галузях економіки»
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2017 рік

Дипломна робота складається з трьох розділів.

Об'єкт дослідження – процес управління власним капіталом на ПАТ «Одесагаз»

У роботі розглядаються теоретично-методичні засади, пов'язані з веденням обліку, аналізу та аудиту власного капіталу, діюча система обліку та контролю у ПАТ «Одесагаз», напрями удосконалення обліку, контролю та аудиту на підприємстві, резерви покращення ефективності формування і використання власного капіталу, відповідні пропозиції з метою мобілізації виявлених резервів та прийняття управлінських рішень для підвищення ефективності функціонування власного капіталу.

За результатами дослідження запропоновані основні напрямки вдосконалення обліку, контролю та аудиту на ПАТ «Одесагаз», рекомендації щодо вдосконалення механізму управління процесами формування та використання власного капіталу з боку удосконалення обліку на підприємстві ПАТ «Одесагаз» та виявлення сильних та слабких сторін підприємства, виробітки управлінських рішень, які сприяють підвищенню ефективності функціонування власного капіталу.

Ключові слова: капітал, пасив, структура капіталу, власний капітал, рентабельність власного капіталу, облік, аудит, аналіз, економіко-математичне моделювання.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ	6
1.1 Економічна сутність поняття категорії власний капітал	6
1.2 Структура власного капіталу	13
1.3 Характеристика фінансової звітності стосовно відображення власного капіталу.....	21
РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ	28
2.1 Особливості відображення в обліку зареєстрованого капіталу	28
2.2 Формування та відображення в обліку нерозподіленого прибутку (збитку минулих років).....	41
2.3 Дискусійні питання відображення в обліку елементів власного капіталу..	44
2.4 Аудит власного капіталу	48
2.5 Автоматизація обліку елементів власного капіталу.....	62
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ	67
3.1 Галузеві особливості формування капіталу підприємств газопостачання ...	67
3.2. Аналіз динаміки та структури капіталу підприємства.....	77
3.3. Аналіз формування власного капіталу підприємства	85
3.4. Аналіз ефективності використання власного капіталу на підприємстві....	99
3.5. Пошук резервів ефективності власного капіталу на основі кореляційно-регресивного аналізу	108
ВИСНОВКИ	113
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	121
Д О Д А Т К И	131

ВСТУП

Актуальність дослідження. Процес функціонування будь-якого підприємства залежить від ефективного управління власним капіталом та його структури. Сформований власний капітал – це фінансова основа діяльності кожного підприємства. Він являється одним із найважливіших фінансових показників, адже є безстроковою та початковою основою фінансування діяльності підприємства, крім того джерелом погашення збитків. Власний капітал характеризує ступінь фінансової самостійності, фінансової потужності, а також ступінь кредитоспроможності підприємства. Управління власним капіталом сприяє ефективній діяльності підприємства, збільшенню прибутку та підвищенню конкурентних переваг підприємства.

Величина власного капіталу дає змогу оцінити ефективність діяльності підприємства, його результативність. Для кредиторів власний капітал являється показником стабільності та відповідальності підприємства. Підприємство, яке ефективно управляє структурою капіталу, має такі ознаки: підвищення дохідності та ділової активності, безперервний виробничий процес, інтенсивний розвиток підприємства, висока швидкість обороту капіталу, перевищення рентабельності інвестованого капіталу над середньозваженою вартістю капіталу, баланс між рентабельністю капіталу та ризиками, що бере на себе підприємство тощо.

Проте за даними Міністерства Фінансів України у структурі пасивів підприємств України доля власного капіталу зменшується з кожним роком. Лише 28% підприємств мають прибутки. Більшість підприємств не слідкують за рівнем захищеності власного капіталу, не створюють резерви, їх власний капітал стає чутливим до «форс-мажорних» обставин, має високий рівень ризику втрати. Тому дана тема є дуже актуальною, потребує уваги управлінців підприємств.

Мета магістерської дипломної роботи – дослідження обліково-аналітичних аспектів ефективності використання та управління власного капіталу.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- розкрити теоретичних та практичних аспектів обліку та аудиту власного капіталу;
- проаналізувати діючу систему обліку і аудиту власного капіталу на досліджуваному підприємстві
- провести економічний аналіз ефективності формування та використання власного капіталу та його структури;
- оптимізувати структуру капіталу на підприємстві, що аналізується;
- виявити резерви покращення ефективності формування і використання власного капіталу;
- сформулювати відповідні пропозиції з метою мобілізації виявлених резервів та прийняття управлінських рішень для підвищення ефективності функціонування власного капіталу.

Об'єкт дослідження – процес управління власним капіталом на ПАТ «Одесагаз».

Основні послуги, яке надає підприємство: розподіл природного газу, стандартне приєднання до газорозподільної системи, нестандартне приєднання до газорозподільної системи.

Сьогодні ПАТ «Одесагаз» об'єднує газові господарства Одеської області. В його склад, окрім служб і відділів головного підприємства входять 16 Управлінь по експлуатації газового господарства. У 2015 році середньооблікова чисельність працівників складала 2161 людина, що на 768 чоловік менше минулого року. Загальна протяжність газопроводів - 12056.623 км і включає 419 газорозподільних пункту 1865 року пунктів шафового типу и 913 станцій катодного захисту.

Предметом дослідження є теоретично-методичні засади, пов'язані з веденням обліку, аналізу та аудиту власного капіталу.

Аналіз літературних джерел свідчить про те, що у сучасній економічній літературі приділяється все більша увага питанням методики та організації обліку, аудиту та аналізу власного капіталу, оцінки фінансової стійкості підприємства. Зокрема, питання обліку та аналізу розглядали Ф. Ф. Бутинець, Т. В. Гладких, М.М. Мосійчук, В.М. Пархоменко, Л.П. Прокопенко, Н.Д. Кулаковська, В.Я. Савченко, В.

В. Сопко, О. О. Терещенко, К.О. Утенкова, Г. А. Ямборко, та інші. Питання аналізу розглядали у своїх працях: М. С. Абрютіна, М. І. Баканов, І. Т. Балабанов, М. А. Болюх, Ю. Ф. Брігхем, Н.А. Волкова, О.М. Гайдаєнко, А. І. Гінзбург, Р. В. Домбровський, Т. Дудич, О. М. Загородна, С. В. Зарожевський, О. П. Зуділін, В. М. Івахненко, А. В. Калина, Т. С. Клебанова, Т. Кізюкевич, В. В. Ковальов, М. І. Ковальчук, М. Я. Коробов, Т. Д. Костенко, М. Н. Крейніна, Л. А. Лахтіонова, В. О. Мец, Н. В. Мисак, Є. В. Мних, В. М. Опарін, П. Я. Попович, М. Стельмах, Я. Степнєвські, В. В. Тищенко, І. Д. Фаріон, А. Д. Шеремет, С. І. Шкарабан та інші.

Емпірична основа дослідження: законодавчі та нормативні документи України, Міжнародні стандарти фінансової звітності, Міжнародні стандарти аудиту, праці вітчизняних і закордонних вчених з питань обліку, аудиту і аналізу власного капіталу, навчальні посібники, спеціалізовані періодичні видання, дані Державної статистики України, Міністерства енергетики та вугільної промисловості України, Міністерства Фінансів України, а також ресурси всесвітньої мережі Інтернет. Практичну інформацію було отримано з даних обліку, аналізу та аудиту на досліджуваному підприємстві ПАТ «Одесагаз».

Методи дослідження. Для дослідження мети дипломної роботи були застосовані такі загальнонаукові методи: аналіз і синтез, індукція і дедукція, спостереження, порівняння, вимірювання, абстрактно-логічний метод, метод причинно-наслідкового зв'язку, обробка даних та графічний метод. Також були використані методи фінансового аналізу, такі як горизонтальний та вертикальний аналіз, трендовий аналіз, аналіз відношення показників, факторний аналіз. Пошук резервів ефективності власного капіталу було досягнуто за допомогою економіко-математичного методу – кореляційно-регресивного аналізу.

Наукова новизна полягає в розробці рекомендацій щодо вдосконалення механізму управління процесами формування та використання власного капіталу з боку удосконалення обліку на підприємстві ПАТ «Одесагаз» та мобілізації виявлених резервів за допомогою економічного аналізу, які сприяють підвищенню ефективності функціонування власного капіталу.

ВИСНОВКИ

В умовах не стабільної економіки, задля збереження стійкості розвитку діяльності, підприємству необхідно приділяти велику увагу управлінню власним капіталом. Власний капітал відіграє головну роль при створенні, функціонуванні та розвитку підприємства. Він являється одним із найважливіших фінансових показників, адже є безстроковою та початковою основою фінансування діяльності підприємства, крім того джерелом погашення збитків.

Проведені дослідження дозволили зробити наступні висновки:

- аналіз економічної літератури свідчить про неоднозначність трактування поняття “власний капітал”. Дослідивши різні підходи, ми стверджуємо, що власний капітал – це фінансові засоби окремого суб’єкта господарювання, які належать йому на правах власності і використовуються для формування певної частини його активів;

- протягом останніх років в Україні відбувається реформування системи бухгалтерського обліку, шляхом наближення НПСБО до МСФЗ, з метою полегшення співпраці вітчизняних підприємств з іноземними партнерами. З Відповідно до змін, внесених Наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013, в Україні змінена структура власного капіталу. Відображення інформації про власний капітал в Україні принципово не відрізняється від міжнародних стандартів. Це зумовлено тим, що при формуванні Положень (стандартів) бухгалтерського обліку фахівці керувалися МСФЗ. Відповідно до МСФЗ у звітності дещо звужений склад власного капіталу, так як вони носять рекомендаційний характер. У МСФЗ статті власного капіталу є згрупованими, а в Україні П(С)БО – деталізовані, що дає змогу в звітності чітко відображати складові власного капіталу.

У більшості зарубіжних країн до складових власного капіталу відносять статутний (акціонерний) капітал, резервний капітал (створюються резерви статутні та інші ініціативні), нерозподілені прибутки. В Україні, Молдові і Естонії складові

власного капіталу майже подібні. Порівнюючи структуру власного капіталу в Естонії та Україні, відзначимо, що вона є практично однаковою, за винятком того, що відсутній рахунок, який би обліковував неоплачений капітал. Також в Естонії виділяються деякі об'єкти в окремі рахунки, які в Україні знаходяться у складі інших, більш загальних рахунків. Особливим у Франції є класифікація капіталу на інвестиційні гранти та спеціальні податкові знижки. Французькі підприємства можуть купувати і продавати свої акції, але тільки за певних умов: для передачі працівникам, при зменшенні акціонерного капіталу або з метою регулювання ситуації на ринку, якщо компанію включено до лістингу (в цьому випадку вона може укласти угоди не більше ніж з 10 % акцій). На відміну від бухгалтерського обліку в Україні, операції, пов'язані з введенням та виведенням основних засобів з експлуатації, не впливають на власний капітал. У Великобританії, як і в більшості розвинутих західних країн, переважають такі організаційно-правові форми підприємств, як корпорації та партнерства. Це свідчить про переважання у власному капіталі частки інвестованих вкладів. Тому зазвичай власний капітал розглядається як позичений фірмою та який необхідно повернути в майбутньому. У Німеччині компанії практикують довгострокове фінансування (зовнішнє – за рахунок банківських кредитів, внутрішнє – через реалізацію пенсійних програм). Протягом останніх років середня для Німеччини частка власних коштів в загальній сумі активів не перевищувала 20 %. Акціонери часто намагаються вкласти частину своїх інвестицій в компанію як кредити, навіть якщо поверненість таких кредитів обмежена. Правила формування резервів встановлені тільки для юридичних осіб, в основному вони призначені для покриття можливих збитків або збільшення статутних капіталів. В Італії компанія може володіти не більше ніж 10 % від всього заявленого акціонерного капіталу. На ці акції не відбувається виплата дивідендів, а права голосу резервуються доти, доки акції не перейдуть до нового власника. У Республіці Польща капітал складається зі статутного, підписаного (неоплаченого) додаткового капіталу, резервів на переоцінку активів, іншого резервного капіталу, нерозподіленого прибутку, чистого прибутку або збитку фінансового року.

- власний капітал відображається у формі №1 «Балансі», формі №2 «Звіті про

фінансові результати», формі №4 «звіті про власний капітал» та формі №5 «Примітки до фінансової звітності». Істотних різниць між компонентами фінансової звітності немає. Однак не дивлячись на це, порядок її складання та зміст статей, що відображені в цих двох пакетах звітності, різні. Це можна пояснити тим, що поняття власного капіталу в зарубіжній практиці розглядається в основному стосовно акціонерних компаній. Тому міжнародні стандарти містять детальні вимоги щодо обліку випуску акцій, операцій з власними викупленими акціями, опціонів на акції та ін.

Об'єктом дослідження роботи є підприємство «Одесагаз», основними послугами якого є розподіл природного газу та приєднання до газорозподільної системи. 11 березня 1994 року на базі державного підприємства «Одесагаз» було створено відкрите акціонерне товариство «Одесагаз». 24 жовтня 2011 року, на виконання вимог Закону України «Про акціонерні товариства» (від 17.09.2008г. №514-VI), Відкрите акціонерне товариство по газопостачанню та газифікації «Одесагаз» було перейменовано в публічне акціонерне товариство «Одесагаз». Основними постачальниками природного газу є ПАТ "НАК "Нафтогаз України" та ТОВ "ЮГ-ГАЗ", транспортування природного газу магістральними трубопроводами ПАТ "Укртрансгаз".

З 01.07.15 р. Товариство ПАТ "Одесагаз" припинило діяльність, пов'язану з постачанням природного газу споживачам Одеської області. Це відбулося на підставі вимог статті 16 Закону України від 08.07.10 р. №2467-VI "Про засади функціонування ринку природного газу", згідно зі змістом якої газорозподільне підприємство не може провадити діяльність з видобування, постачання, зберігання і транспортування природного газу.

Слід зазначити, що газопостачальні підприємства мають серйозні проблеми господарювання, які впливають на їх функціонування і розвиток. Ці проблеми обумовлено недосконалістю законодавчої бази, неефективністю тарифної політики, неврегульованістю стосунків з постачальниками і споживачами, органами державного і місцевого самоврядування. Крім того необхідно враховувати виробничо-експлуатаційні особливості газопостачальних підприємств, які пов'язано

з високою протяжністю газових мереж, необхідністю їх підтримки у безпечному стані для запобігання аварійних ситуацій у процесі газопостачання, що потребує значних витрат газу при його транспортуванні. Підприємства газопостачання мають ризик ліквідності пов'язаний з можливою затримкою реалізації послуг на ринку, ризик зменшення ресурсів, попиту на продукцію, різке коливання цін на енергоносії та матеріали.

Одесагаз використовує такі заходи щодо зменшення ризиків, захисту своєї діяльності - страхування. Хеджування - використання механізмів закріплення договірних умов у стосунках партнерів на прогностичний період з метою підстраховки обох сторін, що домовляються, від негативних змін у кон'юктурі ринку в майбутньому. Своєчасне планування та створення необхідних резервів і запасів матеріальних, фінансових і часових ресурсів. Ці методи особливо важливі в умовах дефіциту фінансових ресурсів, що спостерігається в Україні. Мають формуватися обсяги та структура матеріальних резервів і запасів на непередбачувані витрати, резервуватися кошти на покриття випадкових витрат, пов'язаних з експлуатацією обладнання, змінами природних умов, поведінкою персоналу. Кваліфіковане відпрацювання договорів і контрактів між партнерами по інвестиційному проекту, своєчасне відпрацювання в них прав та обов'язків сторін в умовах можливих негативних подій і конфліктних ситуацій.

На підприємстві ПАТ «Одесагаз» облік власного капіталу та його структурних елементів ведеться згідно законодавчої бази.

За даними фінансової звітності зареєстрований капітал не змінюється протягом аналізованого періоду. Становить 60% джерел фінансування підприємства. Складається з 2 317 760 простих акцій номінальною вартістю 28,73 грн. Акціонерами товариства є 3270 особи. Розрахункова вартість чистих активів (923894.000 тис.грн.) більше скоригованого зареєстрованого капіталу (66589.000 тис.грн.). Це відповідає вимогам статті 155 п.3 Цивільного кодексу України

Станом на 1 січня 2016 року стаття "Додатковий капітал" зменшилась на 17% для покриття збитків минулих років, але збільшилась на 3,6% на вартість безоплатно отриманих основних засобів.

Негативним моментом є те, що на підприємстві зовсім відсутній резервний капітал, що є порушенням законодавства. Відповідно до статті 19 Закону України «Про акціонерні товариства» акціонерне товариство має право формувати резервний капітал у розмірі не менше, ніж 15 відсотків зареєстрованого капіталу товариства шляхом щорічних відрахувань від чистого прибутку товариства або за рахунок нерозподіленого прибутку.

ПАТ «Одесагаз» у минулих роках отримувало чистий збиток. На кінець 2015 року підприємство отримало чистий прибуток, проте його не вистачило для покриття непокритого збитку минулих років.

Стан корпоративного управління характеризується наявністю в структурі Наглядової ради та ревізійної комісії у складі трьох людей. За підсумками року та необхідністю підтвердження річної фінансової звітності проводиться зовнішній аудит.

Облік на підприємстві ведеться без значних відхилень, є автоматизованим завдяки використанню таких програм, як Gasolina, 1С Підприємство 8.3, М.Е.Дос. Але нами були виявлені такі неточності:

- управлінським персоналом не достатньо повно розкрита інформація про склад міноритарних акціонерів, тобто акціонерів юридичних осіб, вказаних, як інші. Але враховуючи те, що ці акціонери володіють лише 2,2% ми вважаємо, що немає небезпеки щодо не розкриття відносин і операцій з пов'язаними сторонами;

- в оформленні документів. При перевірці документів по витратам було помічено, що у наряді на відрядну роботу №9 за 1-15 квітня 2015 року стоїть печать, але немає підпису. Дана неточність була виправлена бухгалтером – був поставлений підпис. Порушення порядку заповнення реквізитів актів наданих послуг. Виявлені відхилення по даті у документах з засновниками по вкладам;

- завищення адміністративних витрат та заниження інших витрат операційної діяльності. Виявлено у акті приймання-передачі основних засобів № 21, що витрати за куплений диван у кімнату відпочинку були віднесені в рахунок адміністративних витрат;

- наявність незавершених судових процесів впливають на показники фінансової звітності.

Таким чином, допущення помилок призвело до заниження витрат на 700 грн, відповідно завищено прибуток з метою оподаткування на 700 грн. Підприємство переплатило податок на прибуток у сумі 126 грн. Ця сума не перевищує рівень суттєвості. Тому ми вважаємо, що результатом перевірки є отримання умовно-позитивного висновку.

Усі вище перелічені неточності пов'язані з недоліками організації облікового процесу та внутрішнього аудиту. У зв'язку з цим, для усунення і недопущення в подальшому подібного роду помилок необхідно:

- ❖ постійно підвищувати рівень професійних знань персоналу бухгалтерії в області експлуатації автоматизованих систем обліку та удосконаленню нормативно-правових знань, необхідних для правильного, своєчасного та повного відображення фактів господарських операцій;

- ❖ посилити контроль персоналу бухгалтерії за правильністю заповнення реквізитів первинних документів;

- ❖ розробити систему внутрішньої звітності про капітал (дані про вилучені акції за номіналом та за фактичною (ринковою) ціною, звітність переоцінки необоротних активів, звіт про резервний капітал, звіт про неоплачений капітал, звіт про компенсаційні виплати в зв'язку із виходом засновника. Форми внутрішньої звітності мають бути побудовані таким чином, щоб спрогнозувати структуру власного капіталу та не допустити порушення у формуванні та структурі власного капіталу. Забезпечення такою інформацією дає змогу керівництву простежити за джерелами формування власного капіталу, виявити прострочені джерела неоплаченого капіталу.

Комплексний аналіз власного капіталу дозволив зробити такі висновки та пропозиції (додаток 4б):

- зберегти тенденцію до збільшення нерозподіленого прибутку. Це можливо зробити за допомогою оптимізації всіх витрат підприємства, а саме раціонально використовувати матеріальні ресурси, не допускати понад нормативних

залишків матеріальних ресурсів на складі, дотримуватися ритмічність поставок сировини і матеріалів та дотримуватись всього ланцюга технологічного процесу з тим, щоб не допускалась перевитрата матеріальних ресурсів на одиницю продукції; знаходити більш вигідних постачальників, а також дотримуватись ритмічності виробничого процесу, підвищувати продуктивність праці виробничих робітників, щоб встановити відповідність темпів росту продуктивності праці темпам росту оплати праці, при цьому прагнути до того, щоб перші випереджали другі, ефективно використав робочий час, переглянути структуру інших витрат операційної діяльності, які збільшились більше, ніж в 2,5 разів, та інших витрат, які збільшились на 23%;

- станом на 1 січня 2016 року аналіз показав, що на підприємстві відсутній резервний капітал. Власний капітал ПАТ «Одесагаз» є чутливим до «форс-мажорних» обставин і має високий рівень ризику втрати. Для підвищення ступеня захисту власного капіталу підприємству необхідно створити резервний капітал згідно законодавчої бази (для акціонерного товариства – 15%);

- оскільки величина диференціала та ефекту фінансового важеля мають позитивне значення підприємству варто підвищувати об'єм кредитів у структурі капіталу. Розрахунки вартості капіталу показали, що при залученні довгострокових кредитів підприємство отримає найнижчу середньозважену вартість капіталу. Фактична структура капіталу ПАТ «Одесагаз» найближче схожа на структуру капіталу при використанні агресивної політики. Короткостроковий капітал формує не лише всі оборотні активи, а і частину необоротних (6,5%, 10,7% та 6,1% у 2013, 2014 та 2015 роках відповідно). Більше 98% короткострокового капіталу складає кредиторська заборгованість. Цей підхід є найризикованішим з позицій ліквідності через те, що, за несприятливих умов, підприємство може постати перед необхідністю продажу частини своїх основних засобів для покриття поточної кредиторської заборгованості. Іншими словами ця модель є проблематичною з позиції забезпечення платоспроможності й фінансової стійкості промислового підприємства, оскільки існує чимала загроза настання кризи платоспроможності.

Для того, щоб знизити ризик ліквідності та загрозу настання кризи платоспроможності, підприємству рекомендується слідкувати за вчасним погашення кредиторської заборгованості, термін погашення дебіторської заборгованості повинен бути меншим за термін погашення кредиторської заборгованості, слідкувати за тим, щоб період обороту запасів був менше, ніж період обороту кредиторської заборгованості, так з'являться вільні грошові кошти. Збільшити оборотність можна шляхом збільшення чистого доходу та зменшення запасів. Перше можна зробити за допомогою збільшення обсягу реалізації. З метою збільшення обсягу продаж підвищити ефективність виробничого процесу, задіяти всі фактори, як внутрішні, так і зовнішні, що сприяють збільшенню обсягу виробництва, при цьому суворо слідкувати за виконанням всіх договірних зобов'язань за умовами поставки продукції з метою недопущення залишків готової продукції на складі. Збільшити обсяг виробництва можна за рахунок ефективного використання трудових, матеріальних ресурсів і засобів виробництва, а саме ефективно використовувати робочий час, не допускати внутрішньо-змінних втрат і цілоденних простоїв, збільшити питому вагу активної частини основних засобів і їх фондоддачу, підвищувати годинну продуктивність праці, зменшувати матеріаломісткість, збільшувати коефіцієнт асортиментності та ритмічності тощо. Зменшити запаси можливо за рахунок підрахунку необхідної кількості запасів для виробництва, нормування, пошук більш вигідних постачальників;

- раціоналізувати структуру основних засобів та їх питому вагу;

Підводячи підсумок варто сказати, що дані заходи допоможуть ПАТ «Одесагаз» підвищувати ефективність його управління, а саме підвищити ділову активність, рівень рентабельності та зменшити непокрите збитки, стати фінансово стійким та стабільним підприємством, підвищити довіру інвесторів та кредиторів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про акціонерні товариства» № 514-XVII від 19.10.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/514-17>
2. Закон України «Про господарські товариства» № 1576-XII від 02.11.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>
3. Наказ Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку від 27.06.2013 р. № 627. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1242-13>
4. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2014 року, ч. 1 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.apu.com.ua/attachments/article/290/Audit_2015_1_all.pdf
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 18.03.2014 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
6. Податковий кодекс України //Офіц. текст із змін. станом на 20.11.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток» //Офіц. текст із змін. станом на 9 серпня 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99>.
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» //Офіц. текст із змін. станом на 9 серпня 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
9. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій //Офіц. текст із змін. станом на 24.07.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dtkk.com.ua>

10. Байстрюченко Н. О. Вплив динаміки структури капіталу на фінансово-економічні результати діяльності підприємства : дис. канд. ек. наук : 08.00.04 / Байстрюченко Н. О. – Суми, 2010. – 212 с.
11. Баланс газу в українських газових сховищах [Електронний ресурс] // Нафтогаз. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://naftogaz-europe.com/article/ua/ukrstorage>
12. Басова О. О. Оптимізація структури капіталу: основні напрямки та моделі [Електронний ресурс] / О. О. Басова, А. І. Левченко. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: http://www.rusnauka.com/37_NH_2015/Economics/3_201047.doc.htm
13. Безкоровайна Л.В. Особливості обліку власного капіталу на підприємстві / Безкоровайна Л.В.. // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – №4. – С. 950–954
14. Билинговая система «Gasolina» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.gasolina.com.ua/web/GasolinaSite/GasolinaSite.nsf/webgr_view/GrT4E2X?OpenDocument&count=5&RestrictToCategory=GrT4E2X
15. Брігхем Є.Ф. Основи фінансового менеджменту / Пер. з англ. – К.: Молодь, 2007. – 384 с.
16. Бутинець Ф. Ф. Облік використання прибутку підприємства [Електронний ресурс] / Ф. Ф. Бутинець // Житомир: ПП "Рута" – 2009. – Режим доступу до ресурсу: <http://dt-kt.net/books/book-13/chapter-544/>
17. Бутинець Ф.Ф. Фінансовий облік / Ф.Ф. Бутинець, Н.В. Шатило; [навч. посіб. для студентів спеціальності 7.050106 “Облік і аудит”]. – Житомир: ЖІТІ, 1998. – 768 с. – (Фінансовий облік; частина 3)
18. Бутинец Ф.Ф. Бухгалтерский учет в зарубежных странах: [Учебное пособие]. / Ф.Ф. Бутынец. – Житомир: ЧП “Рута”, 2005. – 640 с.
19. Бухгалтерський (фінансовий облік) нерозподілених прибутків (непокритих сбитків) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://pidruchniki.com/1270081764328/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/buhgalterskiy_finansoviy_oblik_nerозpodilениh_pributkiv_nepokritih_zbitkiv

20. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник / За ред.. проф.. Ф.Ф. Бутинця. – 3-є вид., перероб. І доп. – Житомир: ЖІТІ, 2001.-672 с.

21. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: Навчально-практичний посібник / Н.І. Верхоглядова, В.П.Шилу, С.Б. Ільїна та ін.- К.: Центр учбової літератури, 2010. – 536 с.

22. Валькова Н. В. Переваги та недоліки впровадження автоматизованої системи ведення обліку в Україні [Електронний ресурс] / Н. В. Валькова, А. Ю. Данілкова. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.sworld.com.ua/index.php/uk/economy/accounting-and-auditing/3196-valkova-hb-danlkova-alo>

23. Види аудиторських висновків та їх зміст [Електронний ресурс] – Режим доступу // http://pidruchniki.com/14990528/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/vidi_auditorskih_visnovki_v_zmist

24. Волкова Н. А. Аналіз використання власного капіталу на підприємстві / Н. А. Волкова, Т. В. Корнілова. // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – №14. – Режим доступу до ресурсу: <http://global-national.in.ua/issue-14-2016>

25. Гавриличенко Є. В. Конспект лекцій з курсу «Облік у зарубіжних країнах» (для студентів 4-5 курсів заочної форми навчання за напрямом підготовки 0501 – «Економіка і підприємство» (6.030509 «Облік і аудит») і слухачів другої вищої освіти спеціальності 7.050106 «Облік і аудит») / Гавриличенко Є. В.; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2009. – 56 с.

26. Гайдаєнко О. Формування оптимальної структури капіталу підприємства / О. Гайдаєнко, М. Славінська. // Облік. Економіка. Менеджмент: наукові нотатки Міжнародний збірник наукових праць.. – 2016. – №1. – С. 100–107

27. Гаука Д., Шляхи вдосконалення бухгалтерського обліку формування та змін власного капіталу [Електронний ресурс] / Гаука Д., Лазоришин М. – Режим доступу до ресурсу: http://www.rusnauka.com/17_AND_2011/Economics/7_89446.doc.htm

28. Голов С.Ф., Єфименко В.І. Фінансовий та управлінський облік / С.Ф.

Голов – К.: ТОВ “Автоінтерсервіс”, 1996. – 544 с.

29. Економічний аналіз: навч. посібник / Н.А. Волкова, Р.М. Волчек, О.М. Гайдаєнко та інші / за ред. Н. А. Волкової. – Одеса: ОНЕУ, 2015. – 310 с.

30. Енергетична галузь України: підсумки 2015 року [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://www.razumkov.org.ua/upload/2016_ENERGY.pdf

31. Жданов И. Ю. Модель Дюпона. Формула расчета. 3 Модификации [Електронний ресурс] / И. Ю. Жданов – Режим доступу до ресурсу: <http://finzz.ru/model-dyupona-formula-3-modifikacii.html>

32. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. Фінансово-економічний словник. – К.: Знання, 2007. – 1072 с.

33. Інформація про осіб, що володіють 10 відсотків та більше акцій емітента ПАТ "Одесагаз" [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://smida.gov.ua/db/emitent/year/xml/showform/72692/152/templ>

34. Інформація про стан корпоративного управління ПАТ "Одесагаз" [Електронний ресурс] – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://smida.gov.ua/db/emitent/year/xml/showform/72692/155/templ>

35. Інформація щодо вартості чистих активів емітента ПАТ "Одесагаз" [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://smida.gov.ua/db/emitent/year/xml/showform/72692/179/templ>

36. К.В. Саханевич, В.М. Чубай: Визначення рівня суттєвості в процесі аудиту [Електронний ресурс] – Режим доступу // http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/12571/1/45_225-230_Vis_722_menegment.pdf

37. Каменська Т. Визначення суттєвості в аудиті / Т.Каменська / [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.licasoft.com.ua/component/lica/?href=0&view=text&base=1&id=164545&menu=274625>

38. Ковалева А. М. Финансы фирмы : [учеб. для студентов вузов, обучающихся по экон. специальностям и направлениям] / Ковалева А. М., Лапушта М. Г., Скамай Л. Г. – [3-е изд.]. - М. : ИНФРА-М, 2003. – 495 с. — (Серия "Высшее

образование")

39. Коваль Л. В. Власний капітал: облік та представлення в звітності, в контексті національних та міжнародних стандартів / Л. В. Коваль, В. В. Горбатюк. // Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». Збірник наукових праць. – 2013. – №10. – С. 310–318

40. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.finalon.com/98-slovník-ekonomichnikh-terminiv/338-pokaznik-rentabelnosti-vlasnogo-kapitalu>

41. Корнілова Т.В. Шляхи удосконалення обліку власного капіталу / Т. В. Кушнір, Н. А. Волкова. //Збірник магістерських науково-практичних статей. Одеський національний економічний університет. Обліково-економічний факультет (кафедри економічного аналізу). – 2017. – 59-68 с.

42. Кулаковська Л. П. Основи аудиту : навч. посіб. / Л.П. Кулаковська. – 3-тє вид. – К. : Каравела, 2006. – 312 с.

43. Кушнір Т. В. Оптимізація структури капіталу підприємства / Т. В. Кушнір, Н. А. Волкова. // Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку». – 2015. – №18. – С. 84-87

44. Кушнір Т. В. Проблеми класифікації власного капіталу підприємства / Т. В. Кушнір. // Напрямки розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації. Тези доповідей II Міжнародної студентської науково-практичної інтернет- конференції. Ч. 1. – 2016.– С. 309

45. Лоханова Н.А. К вопросу о развитии производственного учета по центрам затрат и центрам ответственности // ОДЕУ Вісник соціально-економічних досліджень – №1 – с. 152-158

46. Макаренко А. П. Концептуальні підходи щодо організації проведення аудиту власного капіталу [Електронний ресурс] / А. П. Макаренко, Ю. М. Макаренко – Режим доступу до ресурсу: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/6.2/24.pdf>

47. Мельникова М. В. Комплексний підхід до управління виробничо-

експлуатаційним потенціалом у сфері газопостачання міста [Електронний ресурс] / М. В. Мельникова, С. А. Филиппов. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/e-journals/PSPE/2012_4/Melnikova_412.htm

48. Морозова М.С. Формування та використання резервного капіталу акціонерного товариства. [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.rusnauka.com/11_EISN_2010/Economics/64458.doc.htm

49. Нестеренко С. С. Порівняльний аспект нормативного регулювання складових власного капіталу на підприємствах різних форм власності [Електронний ресурс] / С. С. Нестеренко // Ефективна економіка – Режим доступу до ресурсу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2962>

50. Облік зареєстрованого (пайового) капіталу, неоплаченого та вилученого капіталу. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://obikstbo3k.wordpress.com/теоретичний-матеріал/модуль-6/т-10-облік-власного-капіту/л-1-облік-зареєстрованого-пайового-кап/>

51. Облік на підприємствах торгівлі та ресторанного господарства: Навч. посіб. / Л.В. Нападовська, А.В. Алексеєва, О.А. Бакурова. О.Г. Веренич. Ш. Морозова, А.П. Шаповалова, В.М. Горностаєва; та заг. ред. Л.В. Нападовської. - К.: Київ. над. торг.-екон. ун-т– Режим доступу до ресурсу: <http://tourism-book.com/pbooks/book-56/ua/chapter-2107/>

52. Облік пайового капіталу [Електронний ресурс]. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: http://studopedia.su/8_29772_oblik-payovogo-kapitalu.html

53. Отчет наблюдательного совета общему собранию акционеров ПАО «Одессгаз» о работе за 2015 год [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://odgaz.odessa.ua/admin/images/uploads/ОТЧЕТ201551614617398078721462886353.doc>

54. Отчет ревизионной комиссии о своей деятельности и выводы относительно годового отчета и баланса ПАО «Одессгаз» за 2015 год [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://odgaz.odessa.ua/admin/images/uploads/Отчет%20о%20деятельности%20ревизионной%20комиссии%20201584114617399066421462886289.docx>

55. Офіційний сайт Публічного акціонерного товариства "Одесагаз" [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://odgaz.odessa.ua/>
56. Перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу у контексті євроінтеграції: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції. – Херсон: Грінь Д.С., 2016. – 452 с.
57. Подольська В.О., Яріш О.В. Фінансовий аналіз: Навч. Посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 488 с.
58. Посібник користувача комп'ютерної програми "ME Doc" [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.me-doc.com.ua/upload_images/files/M_E_Doc_instr_NEW4.pdf
59. Проскурович О. В. Економічні науки / О. В. Проскурович, А. Ю. Басс. // Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». Збірник наукових праць. – 2015. – №3. – С. 209–212
60. Протокол № 24 чергових загальних зборів акціонерів Публічного акціонерного товариства "Одесагаз" [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://odgaz.odessa.ua/admin/images/uploads/protokol20164101461567685521462885748.doc>
61. П'ятак Т. В. Шляхи оптимізації структури капіталу: аналіз теоретичних надбань / Т. В. П'ятак, А. Ю. Гальцов. // Вісник НТУ "ХПІ". – 2013. – №49. – С. 118–127
62. Реалізація промислової продукції за 2015 рік [Електронний ресурс] // Фінансовий портал Мінфін. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://index.minfin.com.ua/index/promsale/?2015>
63. Редько О.О. Суттєвість в практиці професійного аудиту: практичний посібник / О.О. Редько, О.А. Кулагін, К.О. Редько. – К.: 2010. – 24 с. / [Електронний ресурс] // Режим доступу: [http://spilkaaudit.org.ua/library/122-suttyevst-v-practic-profesynogo-audit.html](http://spilkaaudit.org.ua/library/122-suttyevst-v-praktic-profesynogo-audit.html)
64. Річна інформація емітента цінних паперів за 2015 рік [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:

<http://odgaz.odessa.ua/admin/images/uploads/отчёт53214619093443821462886320.pdf>

65. Сініцин О. О. Фінансовий леверидж в управлінні структурою капіталу [Електронний ресурс] / О. О. Сініцин // Ефективна економіка. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3334>

66. Справжній бух облік/Н.Білова, А. Бобро, Д. Винокуров [та ін.].- Вид. 4-те, перероб. І доп. – Х.: Фактор, 2012. – 1200 с.

67. Текст аудиторського висновку ПАТ "Одесагаз" 23.12.2015р. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://smida.gov.ua/db/emitent/year/xml/showform/72692/122/templ>

68. Теоретичний П. О. Управління формуванням структури капіталу підприємства [Електронний ресурс] / П. О. Теоретичний, Т. В. П'ятак. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: http://www.kpi.kharkov.ua/archive/Наукова_періодика/vestnik/Актуальні%20проблеми%20управління/2011/62/УПРАВЛІННЯ%20ФОРМУВАННЯМ%20СТРУКТУРИ%20КАПІТАЛУ%20ПІДПРИЄМСТВА.pdf

69. Ткаченко Н. Економіко-правовий характер власного капіталу: функції і формування / Н. Ткаченко // Підприємництво, господарство і право. – 2001. - №5. – С. 109-111

70. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України : [підручник для студ. екон. спец. вищ. навч. закл.] / Н. М. Ткаченко. — [6 -е вид.]. — К. : А.С.К., 2003. — 784 с.

71. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність. Підручник.- 3-те вид. допов. І перероб. – К.: Алерта, 2008. – 926 с.

72. Ужва А. М. Порядок формування власного капіталу у фінансовій звітності підприємства [Електронний ресурс] / А. М. Ужва, Я. В. Нікітіна – Режим доступу до ресурсу: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwuj8bzZs5XLAhVBAZoKHSj0AkMQFggjMAE&url=http%3A%2F%2Ffirbis-nbuv.gov.ua%2Fcgi-bin%2Ffirbis_nbuv%2Fcgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P

21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2Fecnof_2013_10(4)__51.pdf&usg=AFQjCNHbestJSH3Z0TeGaQKYIKqVCsza6Q&bvm=bv.115339255,d.bGs

73. Усач Б. Ф. Аудит : навч. посіб. / Б. Ф. Усач. – К. : Знання-Прес, 2002. – 223 с.

74. Фінансова звітність підприємства [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://pidruchniki.com/1536082864333/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/finansova_zvitnist_pidpriyemstva

75. Фінансові результати до оподаткування за видами промислової діяльності з розподілом на великі та середні підприємства за січень-вересень 2015 року [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2015/fin/fin_rez/fn_pr_vsm/fn_pr_vsm_u/fn_pr_vs_u_315.htm

76. Ціни на природний газ [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://104.ua/ua/gas-and-money/how-costs/id/tarifi-dlja-riznih-kategorij-spozivachiv-7315>

77. Чебанова Н.В. Бухгалтерський фінансовий облік / Н.В. Чебанова, Ю.А. Василенко; [посіб.]. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2002. – 672 с.

78. Шерр И.Ф. Бухгалтерия и баланс. – 4-е изд. Пер. с нем. С. И. Цедербаума. – М.: Экономическая жизнь, 1926. – 575 с.

79. Шкурка К. В. Складові власного капіталу підприємства у вітчизняній та міжнародній практиці [Електронний ресурс] / К. В. Шкурка – Режим доступу до ресурсу: http://www.rusnauka.com/23_DSN_2014/Economics/7_174621.doc.htm

80. Яровенко Т. С. Удосконалення методології бухгалтерського обліку власного капіталу у сучасних умовах [Електронний ресурс] / Т. С. Яровенко, К. П. Свистільник. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: <http://vestnikdnu.com.ua/archive/201372/yaroveko-svistilnik1.html>